

Vzdělávací politika 1

ŠKOLY

Školy a školská zařízení jsou zařazeny do veřejného seznamu, tzv. školského rejstříku dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

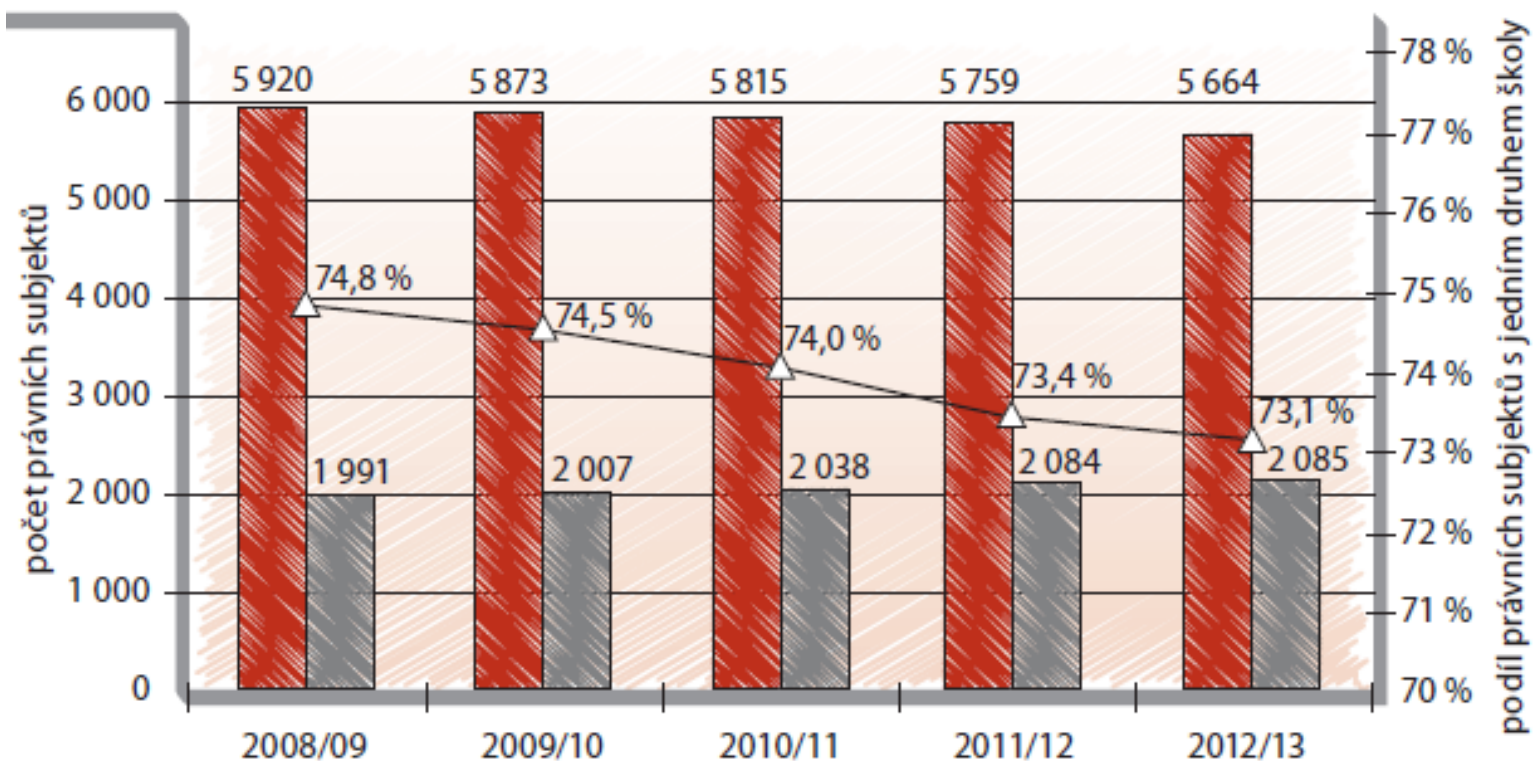
Školy zřizované ministerstvy nebo orgány územní samosprávy (veřejné školy) mohou mít právní formu:

a) příspěvkové organizace nebo školské právnické osoby (jsou-li zřizovány krajem, obcí nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy) nebo

b) organizační složky státu (jsou-li zřizovány Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra nebo Ministerstvem spravedlnosti).

Nejběžnější právní formou veřejných škol je forma příspěvkové organizace. Školy zřízené v této právní formě spravují majetek svěřený zřizovatelem (jímž je stát, kraj nebo obec), dostávají od něho příspěvky na svou činnost a jsou většinou neziskové.

Graf: Veřejné právní subjekty vykonávající činnost školy v letech 2007/08–2012/13

Zdroj: MŠMT

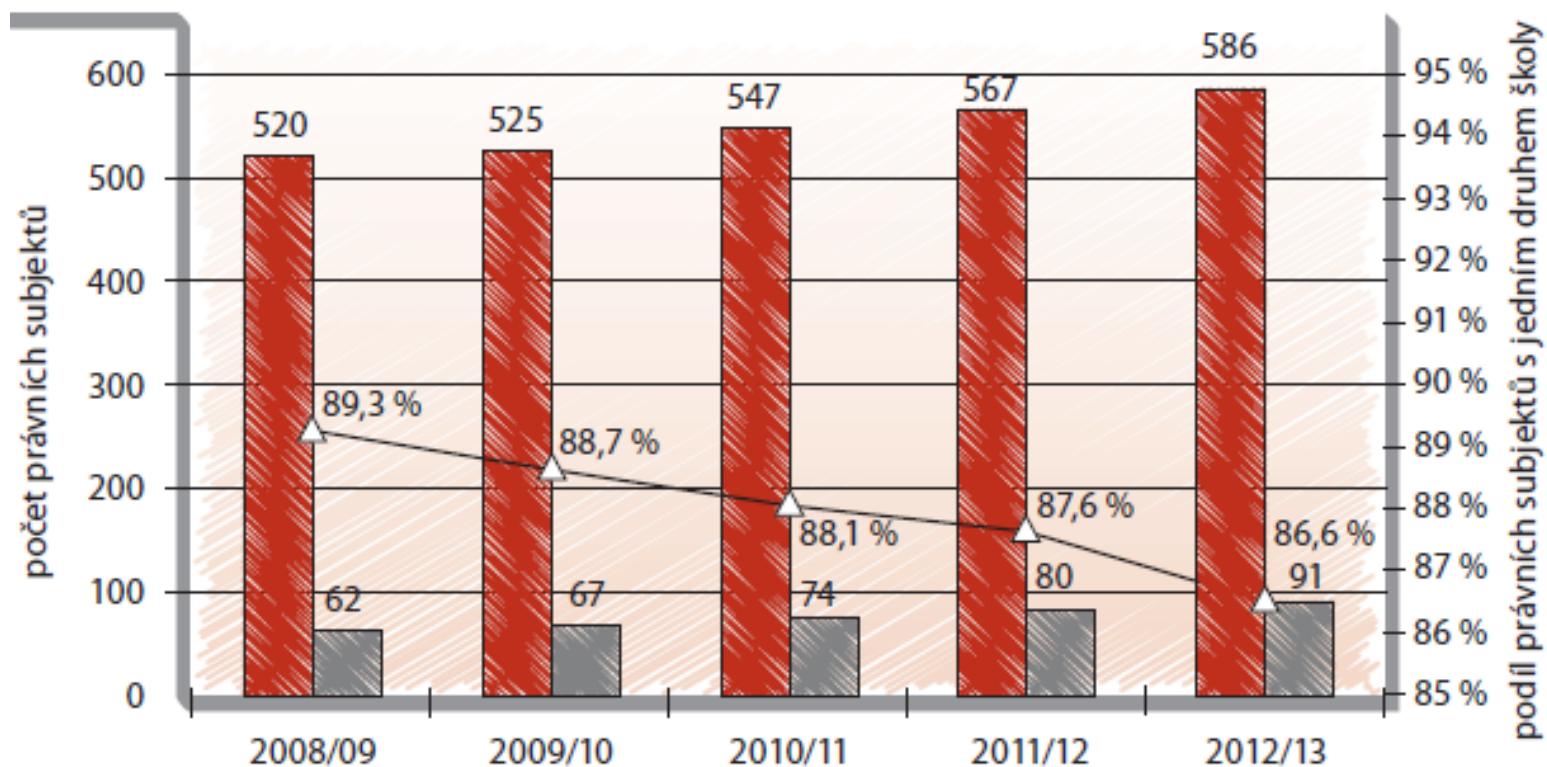
- právní subjekty s jedním druhem školy
- právní subjekty s více druhy škol
- podíl právních subjektů s jedním druhem školy na celkovém počtu právních subjektů

Školy

Školy zřizované registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi (církevní školy) jsou zřizovány většinou v právní formě školské právnické osoby. Školská právnická osoba je novou právní formou neziskové organizace, která byla zavedena školským zákonem a jejíž činnost je omezena na oblast vzdělávání.

Soukromé školy zřizují právnické osoby odlišné od výše uvedených, nebo fyzické osoby. Převažují u nich právní formy, které upravuje obchodní zákoník (např. společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti apod.). Mohou však využívat i formy obecně prospěšné společnosti a nově i formy školské právnické osoby.

Graf: Neveřejné právní subjekty vykonávající činnost školy v letech 2007/08–2012/13

Zdroj: MŠMT

- právní subjekty s jedním druhem školy
- právní subjekty s více druhy škol
- podíl právních subjektů s jedním druhem školy na celkovém počtu právních subjektů

Předškolní vzdělávání

- Ve školním roce 2015/16 poskytovalo předškolní vzdělávání **5 209 mateřských škol**, což je o 51 škol více než v předchozím školním roce.
- V mateřských školách se vzdělávalo **367 361 dětí**, jedná se o pokles o 242 dětí oproti školnímu roku 2014/15.
- Mateřské školy vykázaly **40 041 žádostí o přijetí**, kterým **nebylo vyhověno**, tj. o 9 759 žádostí méně než v předešlém školním roce.

Předškolní vzdělávání

V současné době se předškolní vzdělávání řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (RVP PV), který vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) byl vydán s účinností od 1. 3. 2005.

Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je institucionálně zajišťováno mateřskými školami (včetně mateřských škol s upraveným vzdělávacím programem), popř. je realizováno v přípravných třídách základních škol.

Mateřská škola je legislativně zakotvena v rámci vzdělávací soustavy jako druh školy. V procesu vzdělávání i v jeho organizaci se proto řídí obdobnými pravidly jako školy ostatní.

Vzdělávání v mateřských školách je určeno dětem **od tří do šesti let, případně do doby jejich vstupu na základní školu**. S účinností od září 2017 je poslední ročník předškolního vzdělávání povinný.

Docházka dětí do mateřských škol je většinou zpoplatněna, pouze vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky je v mateřských školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí bezplatné (§ 123 odst. 2 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů).

Předškolní vzdělávání

Novela školského zákona, zákon č. 178/2016 Sb. zavádí s **účinností od září 2017 povinné předškolní vzdělávání** a zavádí individuální vzdělávání dětí jako možnou alternativu plnění povinného předškolního vzdělávání v mateřské škole.

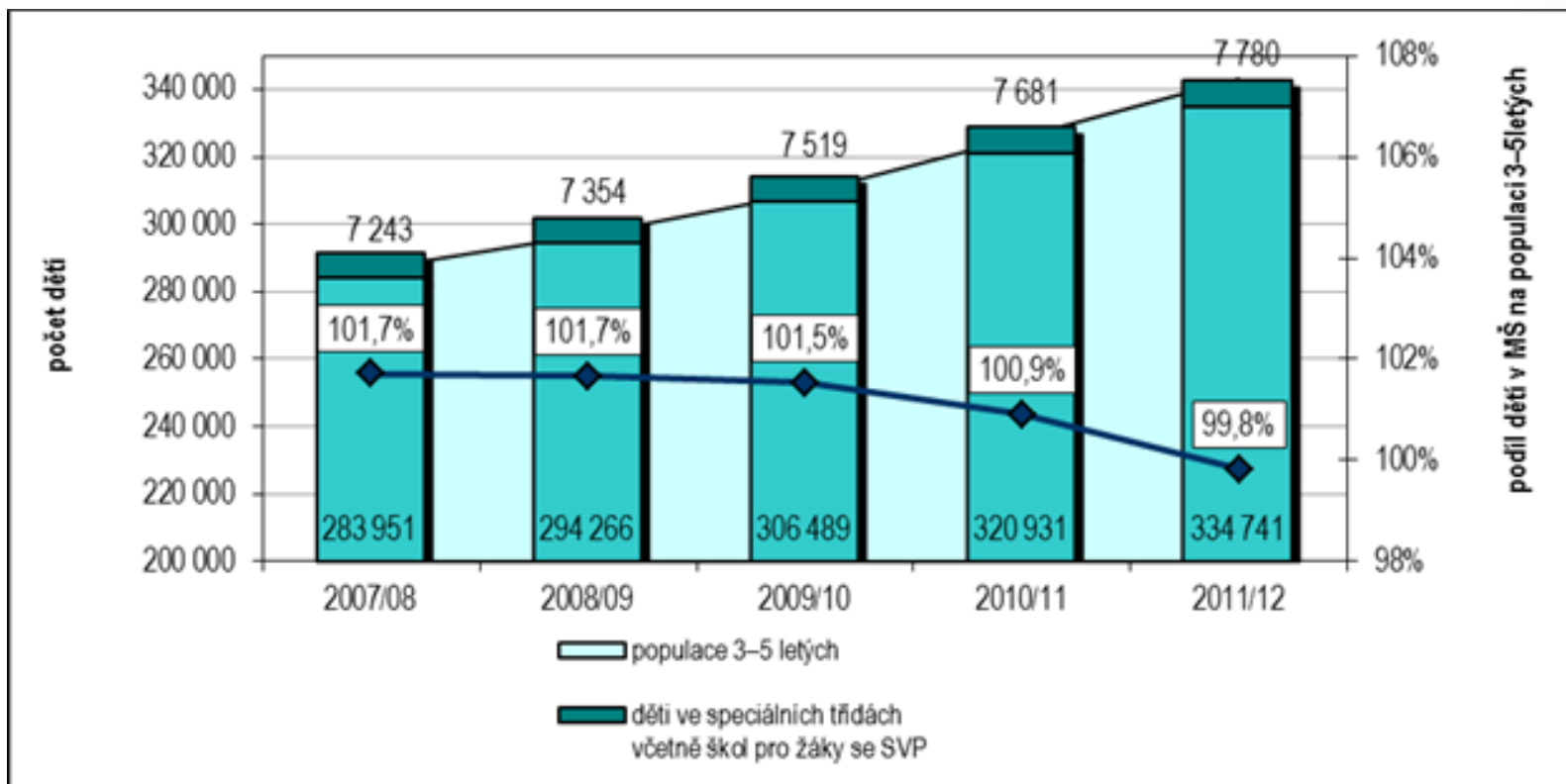
Mění se **pravidla přednostního přijímání dětí ke vzdělávání v mateřské škole** – od září 2017 se bude týkat dětí starších 4 let, od září 2018 dětí starších 3 let, od září 2020 dětí od 2 let.

S účinností od září 2020 se **rozšiřuje vzdělávání v mateřské škole na děti ve věku od 2 do 3 let** – mateřské školy budou muset mít pro dvouleté děti ze spádové oblasti vytvořené dostatečné kapacity.

Lesní mateřské školy se stávají od září 2016 mateřskými školami podle školského zákona. Na vzdělávání v lesních mateřských školách zapsaných v rejstříku škol bude stát poskytovat finanční prostředky.

Mění se **termín zápisu** k povinné školní docházce (PŠD) v základní škole a podání žádosti o odklad PŠD.

Graf: Počty dětí v mateřských školách vzhledem k populaci 3–5letých v letech 2007/08–2011/12

Zdroj: MŠMT

Základní vzdělávání

- Ve školním roce 2015/16 poskytovalo základní vzdělávání **4 115 základních škol**, což je o 9 škol více než v předchozím školním roce.
- Na základních školách se vzdělávalo **880 251 žáků**, jedná se o nárůst o 26 114 žáků oproti školnímu roku 2014/15.
- Počet žáků 1. stupně se meziročně zvýšil o 21 824 žáků na 551 428 žáků.
- Počet žáků plnících povinnou školní docházku v nižším stupni víceletých gymnázií stoupl na 40 495, jedná se o nárůst o 10 žáků oproti školnímu roku 2014/15. V nižším stupni osmiletého vzdělávání na konzervatoři se v roce 2014/15 vzdělávalo 308 žáků, což představuje meziroční nárůst o 39 žáků.

Základní vzdělávání

- **Průměrná velikost školy** se zvětšila ze 193,3 žáka v roce 2011/12 na **213,9** ve školním roce 2015/16. Ve třídě se průměrně vzdělávalo **20,0 žáků**, což představuje meziroční nárůst o 0,3 žáka.
- **Průměrná velikost školy na 1. stupni** se zvětšila ze 116,0 žáků v roce 2011/12 na **134,6** ve školním roce 2015/16. Ve třídě se průměrně vzdělávalo **20,1 žáka**, což představuje meziroční nárůst o 0,2 žáka.
- **Počet škol s 2. stupněm** se opět nepatrně zvýšil. V roce 2015/16 stoupl počet na 2 710 škol oproti 2 707 v předešlém roce. Počet žáků navštěvujících 2. stupeň základních škol stoupl meziročně o 4 290 žáků na celkových 328 823 žáků. Průměrná velikost školy na 2. stupni se zvětšila ze 117,0 žáků v roce 2011/12 na 121,3 ve školním roce 2015/16. Ve třídě se průměrně vzdělávalo 19,8 žáka, což představuje meziroční nárůst o 0,2 žáka.

Základní vzdělávání

- Do základních škol nastupují děti starší i mladší než 6leté.
- **Ve věku 6 let** nastoupilo povinnou školní docházku **91 953 dětí**, to je v porovnání s rokem 2014/15 o 1 902 méně. Poprvé tak došlo k poklesu počtu dětí v této věkové kategorii. Stále je to však o 14 519 dětí více oproti roku 2011/12. V roce 2011/2012 představovaly šestileté děti 76,9 % nově přijatých dětí, v roce 2015/16 to bylo již 78,8 %.
- **Děti starších 6 let**, tedy děti, které nastoupily po odkladu povinné školní docházky, nastoupilo celkem **24 017**, to je o 1 318 více než v předchozím roce a o 1 490 více než v roce 2011/12. Procentuální zastoupení této věkové skupiny klesalo z 22,4 % ve školním roce 2011/12 na 19,3 % v roce 2014/15. Ve školním roce 2015/16 poprvé došlo k vzrůstu, a to na 20,6 % z celkového počtu nově přijatých do 1. ročníku.

Základní vzdělávání

- Specifickou oblastí základního vzdělávání je **předčasné ukončení školní docházky do ZŠ před dosažením základního vzdělání** (data jsou vykazována za rok zpětně). V roce 2014/15 předčasně ukončilo školní docházku **3 799 žáků**, což je 4,8 % všech odchodů ze základní školy, v roce předchozím to bylo 3 821 žáků, tj. také 4,8 %.
- Procentuální zastoupení žáků předčasně ukončujících základní školu **v 8. ročníku** má klesající tendenci. V roce 2015/16 se jednalo o **3 113 žáků**, což bylo 81,9 % všech předčasně ukončivších žáků, v roce 2011/12 to bylo 3 192 žáků (83,9 %).
- Podíl žáků, kteří základní školu předčasně opustili **v 1.–7. ročníku**, na počtu všech žáků, kteří předčasně ukončili školní docházku, za poslední čtyři školní roky vzrostl, a to z 16,1 % (612 žáků) v roce 2011/12 na **18,1 % (686 žáků)** v roce 2014/15 (nezapočítávají se žáci, kteří odešli do víceletých gymnázií a osmiletých konzervatoří).

Základní vzdělávání

Pod pojmem základní vzděláváním rozumíme **vzdělávání v základních školách, včetně škol zřízených pro žáky se zdravotním postižením** (§ 46, § 47, § 48 a § 48a školského zákona) v oborech Základní škola nebo Základní škola speciální. Cíle základního vzdělávání definuje § 44 školského zákona.

Na základních školách plní žáci **povinnou školní docházku** (§ 36–§ 43 školského zákona).

Primární vzdělávání plní naprostá většina žáků na **1. stupni základní školy**.

Po jeho absolvování se možnosti plnění povinné školní docházky rozšiřují.

Základní vzdělávání

Kromě pokračování ve vzdělávání na 2. stupni základní školy mohou žáci **přejít do oborů vzdělání víceletých gymnázií a oborů vzdělání konzervatoří**, které jsou určeny zvláště umělecky nadaným žákům.

Možnosti plnění povinné školní docházky v oborech vzdělání víceletých gymnázií nebo konzervatoří využívá zhruba **jedna desetina žáků** v příslušné věkové skupině.

Základní vzdělávání

Možnosti základního vzdělávání jsou v České republice velmi dobře zajištěny

- síť základních škol je dostatečně hustá,
- umožňuje většině žáků docházku v blízkém okolí místa bydliště,
- rozdílné způsoby vzdělávání v základních školách současně umožňují vybrat školu, která nejlépe vyhovuje zaměření a povaze dítěte.

Základní vzdělávání

Sít základních škol České republiky odráží **potřeby jednotlivých krajů v oblasti základního vzdělávání.**

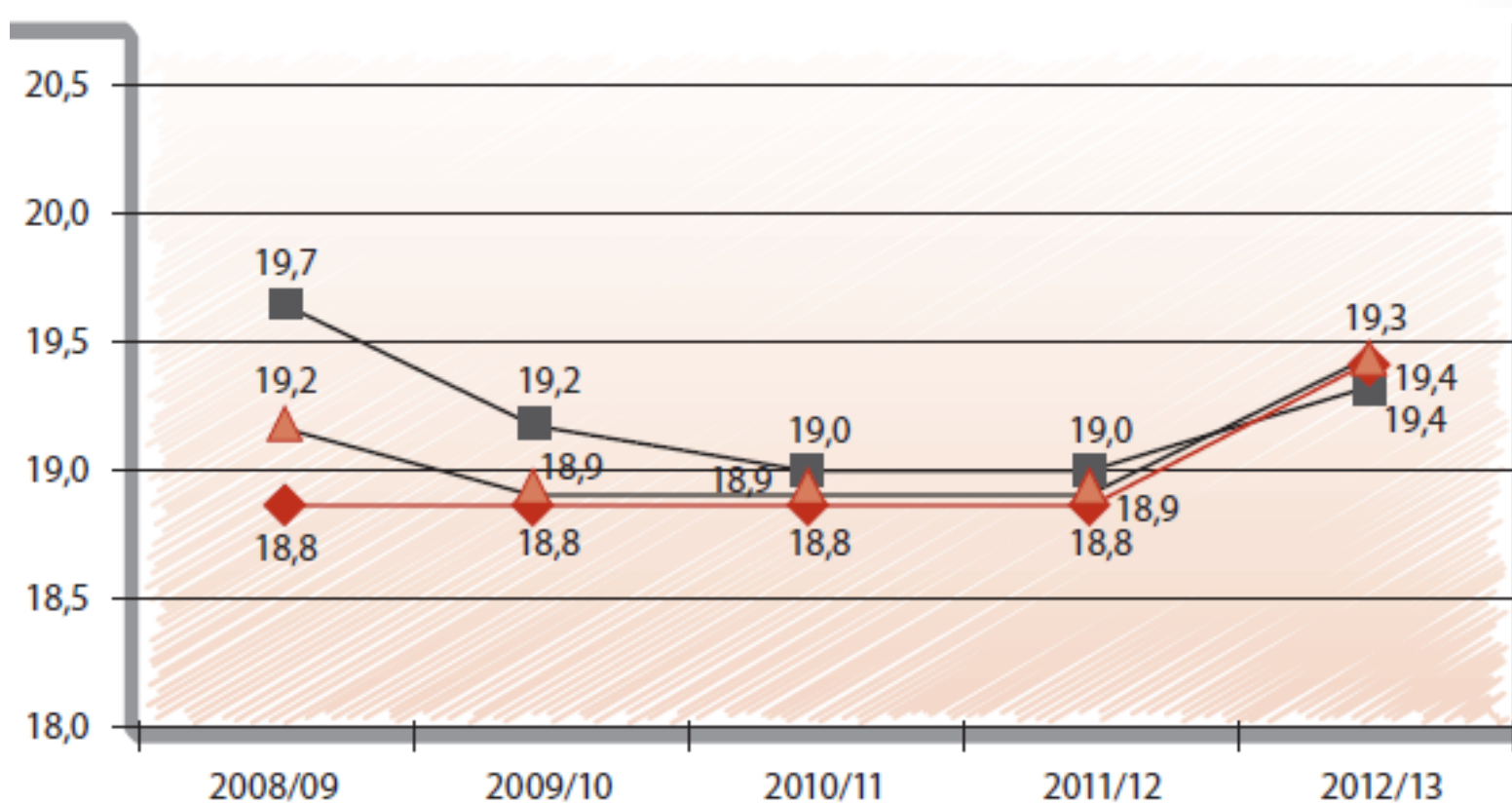
V průměru v České republice připadá **na 100 dětí** ve věku 6–14 let **0,5 základní školy.** Dostupnost základního vzdělání je v jednotlivých krajích velmi dobrá.

V oblasti základního školství působí i **soukromé a církevní základní školy.**

V roce 2015 bylo evidováno **906 soukromých škol a školských zařízení.** Počet subjektů se v období 2011–2015 zvýšil o 264.

K 31. 12. 2015 bylo evidováno **139 církevních právních subjektů vykonávajících činnost školy a školského zařízení,** které jsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení, tj. o 3 více než v roce 2014.

Graf: Základní školy – průměrný počet žáků na třídu na 1. a 2. stupni a celkem v letech 2008/09–2012/13

Zdroj: MŠMT

- ◆ prům. počet žáků na třídu – 1. stupeň
- prům. počet žáků na třídu – 2. stupeň
- ▲ prům. počet žáků na třídu – celkem

Střední vzdělávání

- Ve školním roce 2015/16 se v **1 304 středních školách** vzdělávalo **427 107 žáků**.
- V oborech zakončených maturitní zkouškou se nacházelo 76,9 %, v oborech zakončených výučním listem 22,6 % a v oborech středního vzdělávání 0,5 % žáků středních škol (bez nástavbového studia).
- Ve všeobecně vzdělávacích oborech se vzdělávala zhruba 1/3 žáků středních škol.
- V nástavbovém studiu ve školním roce 2015/16 bylo celkem 20 437 žáků.
- Ve školním roce 2015/16 bylo přijato do 1. ročníku středních škol 116 077 žáků.

Střední vzdělávání

Střední vzdělávání prošlo reformou, která nahradila výuku podle dosud používaných učebních dokumentů flexibilnější výukou podle **školních vzdělávacích programů (ŠVP)**, které si každá jednotlivá škola sestavuje na základě rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro konkrétní obor vzdělání.

V roce 2012 bylo ukončeno schvalování RVP pro střední školy, a od roku 2014 tak musely všechny střední školy začít vyučovat podle ŠVP. (Školy měly povinnost začít vyučovat podle ŠVP do dvou let od vydání RVP.)

Střední vzdělávání

Transformací původních oborů na širě vymezené obory podle RVP dochází k jejich redukci, a to z původních cca 800 na přibližně 283.

Zastoupení žáků vzdělávajících se na středních školách ve vztahu k populaci 15–18letých, pro které jsou střední školy primárně určeny, roste, a to i přesto, že výrazně klesá počet osob v dané věkové skupině.

V roce 2012 dosáhla hodnota tohoto ukazatele již 100,3 %, což je o 1,6 procentního bodu více než v předchozím roce a o 8,4 procentního bodu více než v roce 2008.

(V roce 2011 to bylo 98,4 %, tj. o 1,3 procentního bodu více než v 2010 a o 6,6 procentního bodu více než v roce 2007.)

Střední vzdělávání

Pro ty žáky, kteří již absolvovali střední vzdělání s maturitní zkouškou a chtějí získat vzdělání v jiném oboru, je určeno **zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou**.

Střední vzdělání lze také získat po předložení **souboru osvědčení o získání profesní kvalifikace** (dříve dílčí kvalifikace), definovaného dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání v **Národní soustavě kvalifikací**. Tato osvědčení nahrazují předchozí vzdělání a umožňují složit závěrečnou nebo maturitní zkoušku.

Střední vzdělávání

V rámci přijímacího řízení ke vzdělávání na středních školách došlo ve školním roce 2012/13 ke **změně v počtu možných podaných přihlášek**, oproti předchozím letům tak došlo k omezení maximálního počtu podaných přihlášek **ze tří na dvě**.

Počet žáků, kteří nastupují do 1. ročníků středních škol, je vyšší než počet žáků, kteří ukončují povinnou školní docházku.

V případě nově nastupujících žáků do 1. ročníku denní formy vzdělávání dosahuje jejich podíl na počtu absolventů základní školy 111 %.

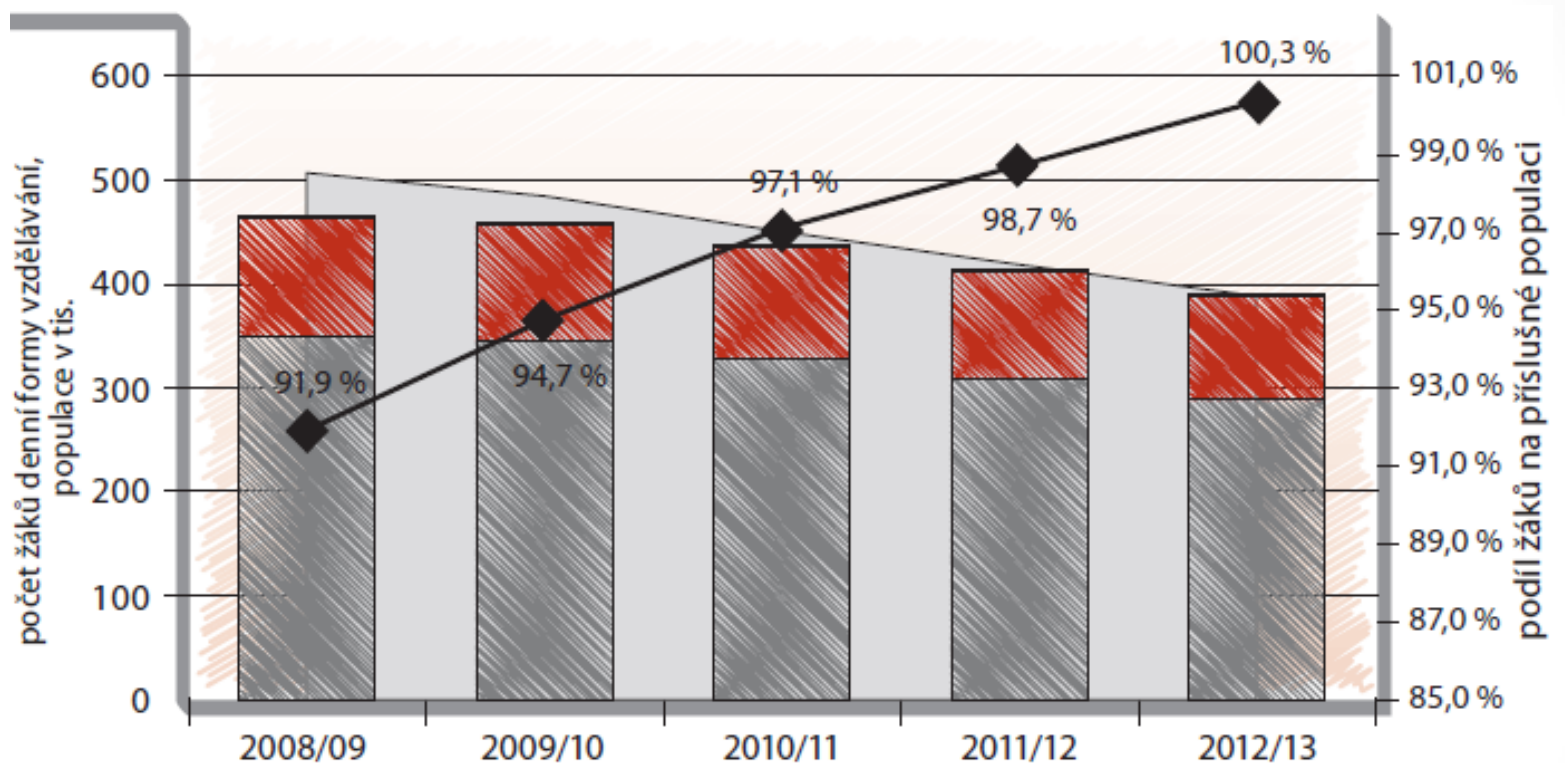

Střední vzdělávání

Pokud jde o **přijímací řízení do oborů středního vzdělávání s maturitní zkouškou**, novela školského zákona schválená v březnu 2016 přináší **jednotnou přijímací zkoušku z českého jazyka a literatury a z matematiky** na střední školy s maturitou, a to s výjimkou oborů vzdělání s talentovou zkouškou.

Tato přijímací zkouška se bude podílet na hodnocení uchazeče nejméně jednou polovinou. I nadále však ředitel školy bude moci zohlednit v rámci hodnocení i jiná kritéria. Žák bude mít dva pokusy a do hodnocení se bude započítávat pokus s lepším výsledkem. Tato pravidla budou platit poprvé **ve školním roce 2016/17**.

Graf: Počty žáků středních škol vzhledem k populaci 15–18letých v letech 2008/09–2012/13

Zdroj: MŠMT

- populace 15–18letých
- střední vzdělávání s výučním listem
- střední vzdělávání s maturitní zkouškou
- střední vzdělávání
- podíl na přísl. populaci

Střední vzdělávání všeobecné

- **Ve všeobecně vzdělávacích oborech** se vzdělávala zhruba **třetina (33,5 %)** žáků středního vzdělávání, v tom téměř 30,0 % v oborech gymnázií a zbývající 3,5 % v oborech lyceí.
- Počet žáků vzdělávajících se **v oborech gymnázií** se ve srovnání s předešlým rokem zvýšil a činil **128 045 žáků**, meziroční nárůst činil 0,3 %. V pětiletém sledovaném období pak došlo k poklesu o 5,1 %.
- **V oborech lyceí** se vzdělávalo **15 024 žáků**, což představovalo meziroční pokles o 4,1 %.
- Počty **nově přijímaných žáků do oborů gymnázií** (včetně víceletých oborů) se v roce 2015/16 proti předešlému školnímu roku, kdy bylo do oborů gymnázií nově přijato 23 019 žáků, mírně zvýšily, a to na 23 586, což je o 2,5 % více než v předešlém školním roce. Ve srovnání s rokem 2011/12 pak došlo k nárůstu o 1,8 %.
- Do **oborů vzdělání lyceí** bylo přijato 3 856 žáků, což je o 1,6 % více než v předchozím roce.

Střední vzdělávání všeobecné

Všeobecně zaměřené vzdělání na střední úrovni vzdělávání poskytují v českém vzdělávacím systému **obory vzdělání gymnázií, včetně oborů gymnázií se sportovní přípravou a tzv. dvojjazyčných (bilingvních) gymnázií, a dále obory lyceí.**

V České republice se ve všeobecně vzdělávacích oborech vzdělává zhruba **třetina žáků středního vzdělávání.**

V porovnání se zeměmi Evropské unie je zastoupení žáků ve všeobecně vzdělávacích oborech vzdělání v České republice nižší: průměr za země EU se pohybuje okolo **80 % žáků** ve všeobecně zaměřeném vzdělávání.

Nižší zastoupení žáků ve všeobecně vzdělávacích oborech středního vzdělávání je způsobeno především **silnou tradicí vzdělávání v oborech středního vzdělávání s maturitní zkouškou bez odborného výcviku**, které je u nás velmi oblíbené.

Střední vzdělávání všeobecné

Školy vyučující **obory gymnázií** se zaměřují na poskytování širokého všeobecného vzdělanostního základu.

Školy vyučující **obory lyceí** též poskytují především všeobecně zaměřené vzdělávání, avšak současně je část výuky věnována odbornému vzdělávání, a to podle zaměření: existují technická lycea, ekonomická lycea, pedagogická lycea, přírodovědná lycea, zdravotnická lycea a kombinovaná lycea (nástupnický obor waldorfských lyceí).

Žáci vzdělávající v těchto oborech získávají všeobecně zaměřené vzdělání a současně se jejich vzdělání prohlubuje i v odborně zaměřených předmětech, které jsou pro školu charakteristické. Podíl všeobecně vzdělávací složky je však vždy vyšší než podíl odborné profilace.

Střední vzdělávání všeobecné

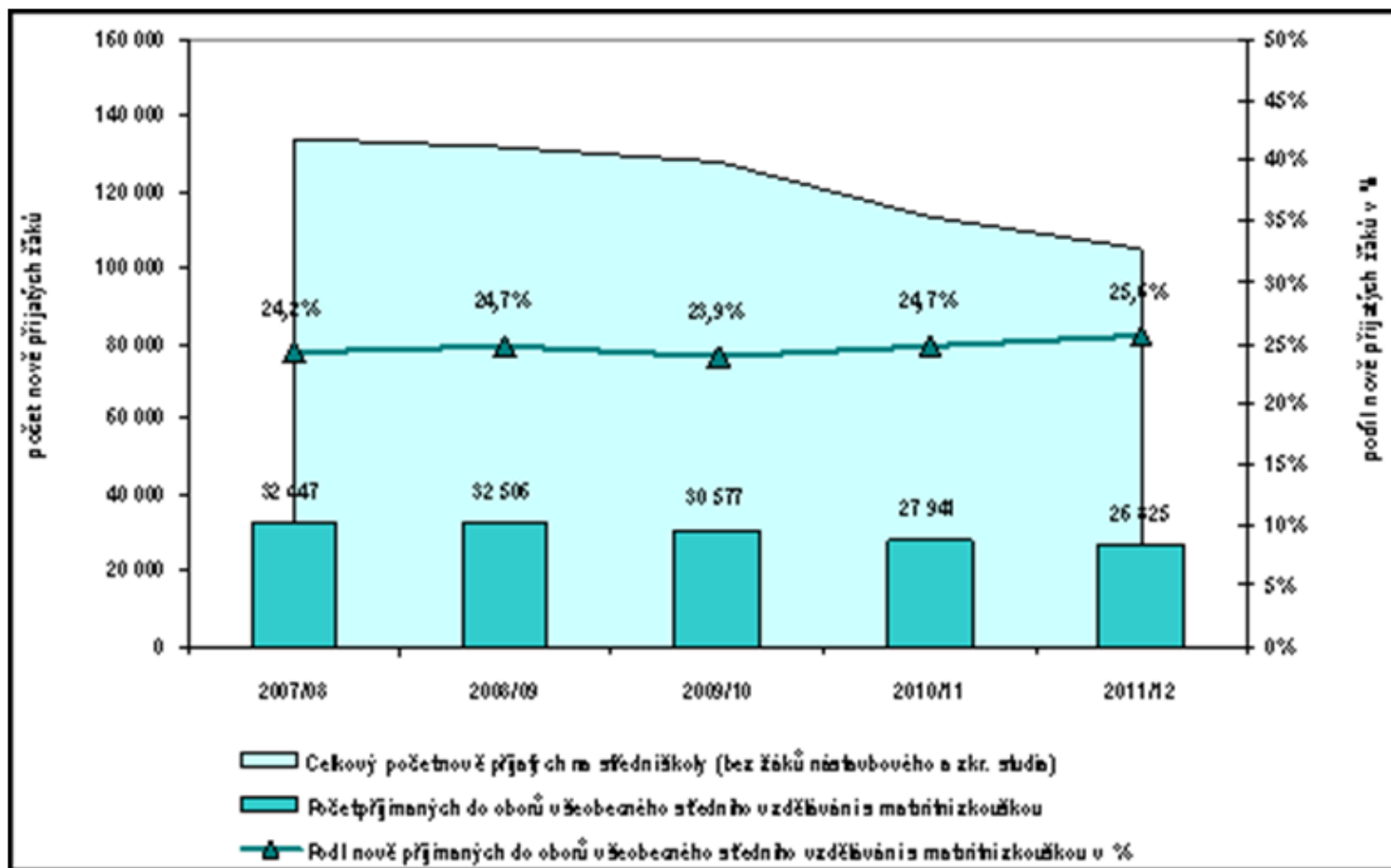
V gymnaziálních oborech činí délka vzdělávání čtyři, šest a osm let (je stanovena zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů), kdy ve všech školách vyučujících obory vzdělání gymnázií v České republice se od 1. 9. 2009 začalo počínaje prvním ročníkem vyučovat podle **školních vzdělávacích programů (ŠVP)**.

V lyceálních oborech vzdělání činí délka vzdělávání v denní formě čtyři roky (je stanovena zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů).

Střední vzdělávání všeobecné

- Ve školním roce 2015/16 se vyučoval některý z gymnaziálních oborů vzdělání v **362 školách**, což je o 4 méně než v předchozím školním roce.
- Počet škol vyučujících obory vzdělání gymnázií se tak v posledních letech příliš nemění.

Graf: Podíl nově přijímaných do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného charakteru vzhledem k celkovému počtu nově přijatých na střední školy v letech 2007/08–2011/12

Zdroj: MŠMT

Střední vzdělávání odborné

- **V odborných vzdělávacích oborech** středních škol se ve školním roce 2015/16 vzdělávalo **284 038 žáků**.
- Většina žáků – 59,7 % – navštěvovala obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, 32,3 % obory středního vzdělání s výučním listem a 0,8 % žáků obory středního vzdělání. Ani ne desetinu (7,2 %) představovali žáci nástavbového studia.
- Z hlediska meziročního porovnání došlo **k poklesu počtu žáků středního vzdělávání s výučním listem** o 3,1 %, za sledované pětileté období pak pokles představoval 11,4 %.
- Počty žáků středního vzdělávání s maturitní zkouškou se meziročně snížily také o 1,8 % a oproti roku 2011/12 o 16,4 %.
- V nástavbovém studiu se vzdělávalo 20 437 žáků, což bylo o 10,2 % méně než v předchozím roce a o 44,0 % méně vzhledem k roku 2011/12.

Střední vzdělávání odborné

Střední vzdělávání odborného zaměření má v českém vzdělávacím systému **velmi dlouhou tradici a představuje nejvýraznější vzdělávací proud** na úrovni středního vzdělávání.

Hlavní výhoda nastavení odborného vzdělávání v našem vzdělávacím systému spočívá zejména v tom, že **dokáže připravit mladé lidi nejen pro přímý vstup na trh práce, ale zároveň v případě oborů ukončených maturitní zkouškou i pro další studium na vyšších odborných či vysokých školách.**

Při úspěšném ukončení vzdělávání v oborech středního vzdělání s výučním listem mohou žáci následně rovněž získat vysvědčení o maturitní zkoušce, a to prostřednictvím dvouletého nástavbového studia v denní formě vzdělávání. To jim umožňuje pokračovat ve studiu na terciární úrovni vzdělávání.

Střední vzdělávání odborné

Střední vzdělání s výučním listem je žákům poskytováno zejména ve tříletých, méně často ve dvouletých oborech odborného vzdělání, kde velký podíl vzdělávací složky náleží praktickému vyučování včetně odborného výcviku.

Výuční list mohou žáci dále získat ve zkráceném **studiu pro získání středního vzdělání s výučním listem**. Školy zaměřené na poskytování odborného středního vzdělání nabízejí absolventům základních škol také obory, v nichž se dosahuje **stupně středního vzdělání** (vzdělávací programy v délce jednoho nebo dvou let denní formy vzdělávání).

V rámci odborného vzdělávání školy nabízejí i další možnosti vzdělávání – např. **studium jednotlivých předmětů a rekvalifikační kurzy**.

Nástavbové studium

- **V nástavbovém a zkráceném studiu** se ve školním roce 2015/16 vzdělávalo **24 723 žáků**, z toho 82,4 % v nástavbovém studiu (20 371).
- V těchto typech studia jsou nejvíce zastoupeny **jiné formy vzdělávání než denní** – celkově se v nich vzdělává více než polovina žáků (53,3 %, 13 168 žáků), což nenajdeme na žádné jiné vzdělávací úrovni.
- Absolventů nástavbového studia bylo ve srovnání s předchozím rokem o celých 30,0 % méně a ve srovnání s rokem 2011/12 jejich počet poklesl o téměř 54,3 %.

Nástavbové studium

Nástavbové studium je určeno **absolventům tříletých oborů, kteří získali střední vzdělání s výučním listem**, jimž dává příležitost rozšířit si své vzdělání, získat vysvědčení o maturitní zkoušce a poté pokračovat ve studiu na vysoké nebo vyšší odborné škole. Jeho délka je stanovena na **dva roky v denní formě** vzdělávání.

Nástavbové studium je relativně oblíbené, neboť **přibližně třetina absolventů denní formy vzdělávání tříletých oborů ukončených výučním listem vstupuje do denní formy nástavbového studia.**

Podíl absolventů denní formy vzdělávání tříletých oborů středního vzdělání ukončených výučním listem, kteří dále pokračují v nástavbovém studiu, se do roku 2009/10 zvyšoval, od školního roku 2010/11 jejich počet klesá.

Konzervatoře

- Ve školním roce 2015/16 se v České republice nacházelo celkem **18 škol**, ve kterých se vzdělávalo **3 733 žáků**.
- Do prvních ročníků konzervatoří bylo přijato 639 žáků.
- Obory konzervatoří absolvovalo ve školním roce 2014/15 celkem 381 žáků.

Konzervatoře

Na konzervatoři lze dosáhnout buď **středního vzdělání s maturitní zkouškou**, a to nejdříve po čtyřech letech v denní formě šestiletého (sedmiletého) vzdělávacího programu nebo po osmi letech v denní formě vzdělávání v osmiletém vzdělávacím programu, nebo **vyššího odborného vzdělání v konzervatoři** (složením absolutoria po úspěšném ukončení šestiletého nebo osmiletého vzdělávacího programu).

Vyšší odborné vzdělávání

- V roce 2015/16 se na **171 vyšších odborných školách** vzdělávalo **24 786 studentů**, tj. o 8 % méně než v předešlém roce. Na rozdíl od středních škol a konzervatoří se značná část z nich vzdělává v jiné než denní formě vzdělávání (7 657 studentů, což je 30,9 %).
- Při přijímacím řízení bylo úspěšných 88,1 % všech uchazečů, kteří se ke studiu na vyšší odbornou školu hlásili.
- Vyšší odborné školy přijaly do prvních ročníků 9 868 studentů.
- Ve školním roce 2014/15 opustilo VOŠ 6 035 absolventů.

Vyšší odborné vzdělávání

Vzdělávání ve vyšších odborných školách (dále jen VOŠ) spadá do sektoru terciárního, nevysokoškolského vzdělávání.

Tento samostatný stupeň vzdělávání byl v roce 1995 zakotven novelou do dříve platného Školského zákona (č. 29/1984 Sb.) jako nový typ vzdělávání.

Podle Školského zákona z roku 2004 (č. 561/2004 Sb.) vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností.

Ke vzdělávání ve vyšší odborné škole lze přijmout uchazeče, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Vyšší odborné vzdělávání

V oblasti terciárního vzdělávání rozšiřují obory vyššího odborného vzdělávání nabídku bakalářských studijních oborů vysokých škol. **Jedná se o profesně zaměřené vzdělávání, které klade důraz na aplikační stránku studia.**

Studium na vyšších odborných školách je určeno především zájemcům, kteří se chtějí po maturitě nadále vzdělávat, ale **nevyhovuje jim příliš teoreticky zaměřené vzdělávání na vysoké škole, případně se chtějí vzdělávat v oborech, které vysoké školy dosud nenabízí.**

Vyšší odborné školy rozvíjí a prohlubují znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytují odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností.

Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné školy nabízejí studium ve 3–3,5letých oborech v denní formě vzdělávání a ve 4–4,5letých oborech v ostatních formách vzdělávání.

Vzdělávání ve vyšších odborných školách je **ukončeno absolutoriem**. Absolventi získávají vysvědčení o absolutoriu a diplom a je jim přiznáno právo používat označení „**diplomovaný specialista**“ uváděné za jménem (zkráceně „DiS.“).

Na všech vyšších odborných školách včetně škol zřizovaných krajem se platí školné.

Wyšší odborné vzdělávání

- Ve školním roce 2015/16 zajišťovalo vyšší odborné vzdělávání **171 VOŠ, z toho 64,3 % škol bylo zřizovaných kraji**. Významný podíl tvořily **školy privátního sektoru a církevní školy (32,7 % škol)**.
- Ve školním roce 2015/16 se vzdělávalo na VOŠ **24 786 studentů**, tj. o 8,1% méně než v minulém roce. Téměř 3/4 studentů tvořily ženy (72,7 %). V denní formě vzdělávání se nacházelo 17 129 studentů, v ostatních formách (dálkové, distanční a kombinované) 7 657 studentů.
- V posledních třech letech počet nově přijatých studentů do prvního ročníku klesá. Ve školním roce 2015/16 bylo přijato 9 868 studentů, což je o 8,3 % méně než v předešlém roce. Do denní formy vzdělávání bylo přijato 6 887 studentů a do ostatních forem 2 981 studentů.
- Studium ve vyšších odborných školách ukončilo ve školním roce 2014/15 celkem 6 035 studentů (z toho 4 420 v denní formě vzdělávání).

Souhrn ČR – nově přijatí, děti/žáci/studenti a absolventi ve školním/akademickém roce 2015/16 – dle úrovně vzdělávání

Úroveň vzdělávání		Nově přijatí ⁴⁾			Děti/žáci/studenti			Absolventi za školní rok 2014/15		
		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání	
			denní	ostatní		denní	ostatní		denní	ostatní
Celkem		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Předškolní vzdělávání ¹⁾		-	-	x	372 137	372 137	x	115 045	115 045	x
v tom	mateřské školy	-	-	x	367 361	367 361	x	115 045	115 045	x
	přípravné třídy ZŠ	-	-	x	4 514	4 514	x	x	x	x
	přípravný stupeň ZŠ speciální	-	-	x	262	262	x	x	x	x
Základní vzdělávání		116 727	116 727	x	921 463	921 269	194	89 987	89 987	x
v tom	základní školy – 1. stupeň	116 727	116 727	x	551 428	551 428	x	-	-	x
	základní školy – 2. stupeň	-	-	x	328 823	328 823	x	79 515	79 515	x
	obory 6letých gymnázií (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	4 612	4 612	x	2 100	2 100	x
	obory 8letých gymnázií (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	35 883	35 883	x	8 299	8 299	x
	obory 8letých konzervatoří (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	308	308	x	73	73	x
	kurzy k získání základů vzdělání ²⁾	x	x	x	187	159	28	x	x	x
	kurzy k získání základního vzdělání ³⁾	x	x	x	222	56	166	x	x	x
Střední vzdělávání celkem		102 011	99 994	2 017	361 823	353 515	8 308	78 276	76 852	1 424
střední vzdělávání		943	922	21	2 201	2 162	39	583	569	14
střední vzdělávání s výučním listem		30 590	30 118	472	90 221	88 543	1 678	22 794	22 260	534
střední vzdělávání s maturitní zkouškou		70 478	68 954	1 524	269 401	262 810	6 591	54 899	54 023	876
obory gymnázií		22 588	22 524	64	87 550	87 148	402	20 591	20 533	58
v tom	4leté	12 189	12 125	64	47 516	47 114	402	10 901	10 843	58
	6leté (vyšší ročníky odpovídající střednímu vzdělávání) ⁴⁾	2 100	2 100	-	8 078	8 078	-	1 970	1 970	-
	8leté (vyšší ročníky odpovídající střednímu vzdělávání) ⁴⁾	8 299	8 299	-	31 956	31 956	-	7 720	7 720	-
ostatní obory bez gymnázií		47 890	46 430	1 460	181 851	175 662	6 189	34 308	33 490	818
Nástavbové a zkrácené studium		13 032	7 025	6 007	24 723	11 555	13 168	5 537	2 758	2 779
	nástavbové studium	10 161	5 766	4 395	20 371	10 190	10 181	3 529	1 966	1 563
	zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou	1 451	204	1 247	2 732	254	2 478	1 160	123	1 037
	zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem	1 420	1 055	365	1 620	1 111	509	848	669	179
Vzdělávání v konzervatořích		623	572	51	3 425	3 115	310	381	353	28
	obory 6leté konzervatoře (vyšší ročníky) ⁴⁾	73	73	x	293	293	x	30	30	x
	obory 6–7leté konzervatoře	550	499	51	3 132	2 822	310	351	323	28
Vyšší odborné vzdělávání		9 868	6 887	2 981	24 786	17 129	7 657	6 035	4 420	1 615
Vysokoškolské studium ^{2,5)}		55 667	46 392	9 284	326 909	249 801	79 776	82 004	63 382	24 845
z toho v programech	bakalářských	52 341	42 466	9 884	192 710	148 339	45 398	43 551	35 034	13 254
	magisterských	6 020	5 754	266	31 793	30 068	1 735	4 998	5 086	283
	magisterských navazujících	32 890	24 478	8 436	81 385	60 300	21 621	31 141	22 730	9 456
	doktorských	4 641	3 473	1 168	23 887	12 713	11 215	2 405	592	1 857

Financování vzdělávání

- V roce 2015 tvořily veřejné výdaje na školství **4,1 % HDP**, jejich podíl se oproti roku 2014 nezměnil.
- Za oblast vzdělávání, tj. oddíl 31 a 32 rozpočtové skladby, dosahovaly výdaje **165 333 464,3 tis. Kč**.
- Veřejné výdaje z kapitoly 333-MŠMT činily **128 295 807,6 tis. Kč**.

Financování vzdělávání

- **Celkové výdaje na školství v roce 2015 činily 182 848 145,1 tis. Kč**, oproti roku 2014 se zvýšily o 4,8 %. Podíl na HDP v porovnání s rokem 2014 se nezměnil.
- Za oblast vzdělávání, tj. oddíl 31 a 32 rozpočtové skladby však dosahovaly **165 333 464,3 tis. Kč**, což představuje oproti roku 2014 nárůst o 3,4 %. Podíl těchto výdajů na HDP v porovnání s rokem 2014 klesl o jeden procentní bod.

Financování regionálního školství

- Hlavním principem pro přidělování přímých výdajů na vzdělávání z rozpočtu MŠMT do rozpočtu jednotlivých krajů a Magistrátu hl. m. Prahy bylo i v roce 2015 výkonové financování prostřednictvím „**republikových normativů**“.
- Republikové normativy stanovuje MŠMT podle ustanovení § 161 školského zákona jako **výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí na kalendářní rok.**
- Součástí republikových normativů je také vyjádření limitů počtu zaměstnanců připadajících na 1 000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii.

Financování regionálního školství

- Za použití republikových normativů provedlo MŠMT rozpis přímých neinvestičních výdajů rozpočtovaných na rok 2013 v kapitole 333-MŠMT na jednotlivé krajské úřady a MHMP.
- Celkový objem těchto finančních prostředků na přímé výdaje na vzdělávání dosáhl výše 79 232 197,0 tis. Kč (52 129 315,0 tis. mil. Kč pro školy zřizované obcemi a dobrovolnými svazky obcí, 27 102 882,0 tis. Kč pro školy zřizované kraji).
- Přímé výdaje na sportovní přípravu žáků ve sportovních gymnáziích činily 70 000,00 tis. Kč.
- Krajské úřady a MHMP za pomoci krajských normativů provedly rozpis a převedení těchto finančních prostředků jednotlivým právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení. Krajské normativy jsou upraveny vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativních, ve znění pozdějších předpisů.

Financování regionálního školství

- V roce 2015 bylo MŠMT na přímé výdaje **906 soukromých škol a školských zařízení** zasláno 4 238 874,12 tis. Kč, to je o 3,6 % více než v předchozím roce 2014, za celé pětileté sledované období (2011–2015) došlo k nárůstu o 5,8 %. Počet subjektů působících v regionálním školství se v tomto pětiletém období zvýšil o 264.
- **Církevní školy** obdržely celkem 1 370 894,14 tis. Kč, z toho provozní dotaci ve výši 1 295 471,0 tis. Kč. Kromě provozní dotace byly církevním školám a školským zařízením poskytnuty finanční prostředky určené na rozvojové programy a další účelové dotace na projekty. Meziročně došlo k nárůstu výdajů na církevní školství o 7,9 %, za celé pětileté sledované období (2011–2015) pak došlo k nárůstu o 24,6 %, nutno však podotknout, že se zvýšil ve sledovaném období i počet škol a školských zařízení, a to o 16.

Financování regionálního školství

- V lednu 2017 byla schválena **novela školského zákona, která mění financování regionálního školství**. Změny ve způsobu financování by měly začít platit **od 1. 1. 2019**. Stávající systém financování prostřednictvím normativů na žáka zůstane zachován pro financování soukromých a církevních škol.
- V současnosti jsou školám a školním družinám zřizovaným obcemi a kraji rozdělovány peníze **normativním způsobem ze státního rozpočtu**. Tento systém nepostihuje specifika jednotlivých regionů a mezi kraji jsou velké rozdíly ve výši finanční podpory na vzdělávání ve stejném typu škol.
- Nejzásadnější změnou je změna financování pedagogické práce mateřských škol, základních škol, středních škol, konzervatoří a školních družin, u nichž **bude stanoven prováděcími předpisy maximální rozsah přímé pedagogické činnosti hrazený ze státního rozpočtu**. Stanovené maximum bude vyjadřovat stav umožňující poskytování vzdělávání v potřebné kvalitě a bude jasně a jednoznačně odvozeno u mateřských škol a školních družin **od počtu jejich tříd**, respektive oddělení a u základních a středních škol **od počtů žáků ve třídě**.

Mezinárodní šetření

Projekt OECD PISA

- Mezinárodní šetření PISA (Programme for International Student Assessment) je považováno za **největší a nejdůležitější mezinárodní šetření v oblasti měření výsledků vzdělávání**, které v současné době ve světě probíhá. Výzkum je jednou z aktivit OECD.
- Šetření je zaměřeno na **zjišťování úrovně gramotností patnáctiletých žáků v posledních ročnících povinné školní docházky**. Je koncipován tak, aby poskytoval tvůrcům školské politiky v jednotlivých zemích všechny důležité informace o fungování jejich školských systémů.
- Testování probíhá ve **tříletých cyklech**, přičemž pokaždé je kladen důraz na jednu z uvedených oblastí tak, aby bylo možno o ní získat detailnější informace. V ČR je jeho realizátorem ČŠI.
- Hlavní testovanou oblastí šetření **PISA 2015** byla po devíti letech **přírodovědná gramotnost**.

Tabulka:
Srovnání zemí dle
průměrného výsledku
dosaženého
v přírodovědné
gramotnosti

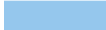

- je statisticky významně nad průměrem zemí OECD
- není statisticky významně odlišný od průměru zemí OECD
- je statisticky významně pod průměrem zemí OECD
- je statisticky významně lepší než výsledek ČR
- není statisticky významně rozdílný od výsledku ČR
- je statisticky významně horší než výsledek ČR

Země	Průměrný výsledek	Rozdíl vůči ČR
Singapur	556	▲
Japonsko	538	▲
Estonsko	534	▲
Tchaj-wan	532	▲
Finsko	531	▲
Macao (Čína)	529	▲
Kanada	528	▲
Vietnam	525	▲
Hongkong (Čína)	523	▲
Čína (vybrané čínské provincie)	518	▲
Korejská republika	516	▲
Nový Zéland	513	▲
Slovinsko	513	▲
Austrálie	510	▲
Velká Británie	509	▲
Německo	509	▲
Nizozemsko	509	▲
Švýcarsko	506	▲
Irsko	503	▲
Belgie	502	▲
Dánsko	502	▲
Polsko	501	▲
Portugalsko	501	▲
Norsko	498	○
USA	496	○
Rakousko	495	○
Francie	495	○
Švédsko	493	○
Česká republika	493	
Španělsko	493	○
Lotyšsko	490	○
Ruská federace	487	○
Lucembursko	483	▼
Itálie	481	▼
Maďarsko	477	▼
Litva	475	▼
Chorvatsko	475	▼
Argentina (provincie Buenos Aires)	475	▼
Island	473	▼
Izrael	467	▼
Malta	465	▼
Slovensko	461	▼
Řecko	455	▼
Chile	447	▼
Bulharsko	446	▼

Zdroj: ČŠI

Tabulka:
Srovnání zemí dle
průměrného výsledku
dosaženého
v matematické
gramotnosti

Země	Průměrný výsledek	Rozdíl vůči ČR
Singapur	564	▲
Hongkong (Čína)	548	▲
Macao (Čína)	544	▲
Tchaj-wan	542	▲
Japonsko	532	▲
Čína (vybrané čínské provincie)	531	▲
Korejská republika	524	▲
Švýcarsko	521	▲
Estonsko	520	▲
Kanada	516	▲
Nizozemsko	512	▲
Dánsko	511	▲
Finsko	511	▲
Slovinsko	510	▲
Belgie	507	▲
Německo	506	▲
Polsko	504	▲
Irsko	504	▲
Norsko	502	▲
Rakousko	497	▲
Nový Zéland	495	○
Vietnam	495	○
Ruská federace	494	○
Švédsko	494	○
Austrálie	494	○
Francie	493	○
Velká Británie	492	○
Česká republika	492	
Portugalsko	492	○
Itálie	490	○
Island	488	○
Španělsko	486	▼
Lucembursko	486	▼
Lotyšsko	482	▼
Malta	479	▼
Litva	478	▼
Maďarsko	477	▼
Slovensko	475	▼
Izrael	470	▼
USA	470	▼
Chorvatsko	464	▼
Argentina (provincie Buenos Aires)	456	▼
Řecko	454	▼
Rumunsko	444	▼
Bulharsko	441	▼

- je statisticky významně nad průměrem zemí OECD
- není statisticky významně odlišný od průměru zemí OECD
- je statisticky významně pod průměrem zemí OECD
- je statisticky významně lepší než výsledek ČR
- není statisticky významně rozdílný od výsledku ČR
- je statisticky významně horší než výsledek ČR

Zdroj: ČŠI

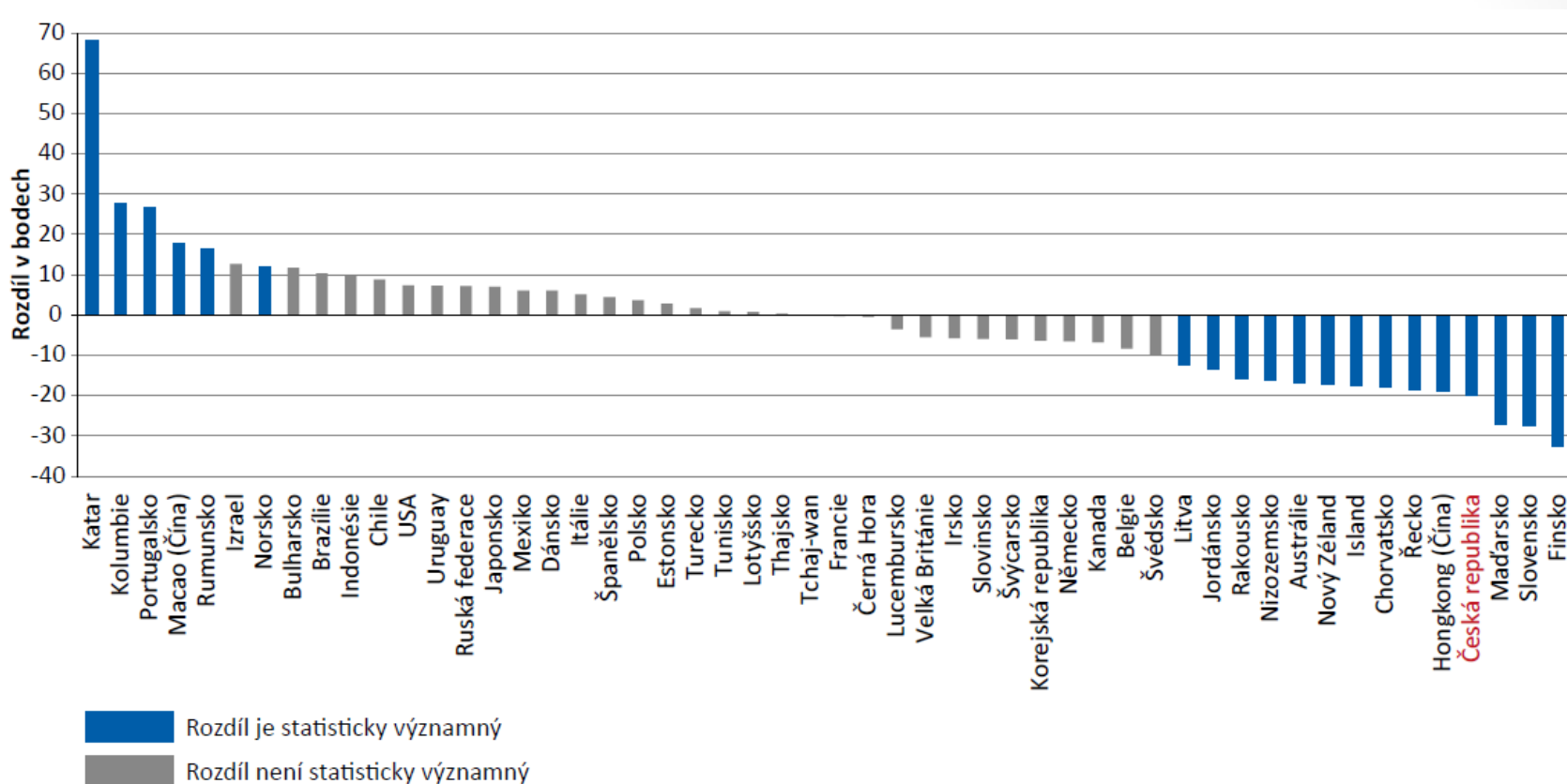
Tabulka: Srovnání zemí dle průměrného výsledku dosaženého ve čtenářské gramotnosti

- je statisticky významně nad průměrem zemí OECD
- není statisticky významně odlišný od průměru zemí OECD
- je statisticky významně pod průměrem zemí OECD
- je statisticky významně lepší než výsledek ČR
- není statisticky významně rozdílný od výsledku ČR
- je statisticky významně horší než výsledek ČR

Země	Průměrný výsledek	Rozdíl vůči ČR
Singapur	535	▲
Hongkong (Čína)	527	▲
Kanada	527	▲
Finsko	526	▲
Irsko	521	▲
Estonsko	519	▲
Korejská republika	517	▲
Japonsko	516	▲
Norsko	513	▲
Nový Zéland	509	▲
Německo	509	▲
Macao (Čína)	509	▲
Polsko	506	▲
Slovinsko	505	▲
Nizozemsko	503	▲
Austrálie	503	▲
Švédsko	500	▲
Dánsko	500	▲
Francie	499	▲
Belgie	499	▲
Portugalsko	498	▲
Velká Británie	498	▲
Tchaj-wan	497	▲
USA	497	▲
Španělsko	496	▲
Ruská federace	495	○
Čína (vybrané čínské provincie)	494	○
Švýcarsko	492	○
Lotyšsko	488	○
Česká republika	487	
Chorvatsko	487	○
Vietnam	487	○
Rakousko	485	○
Itálie	485	○
Island	482	○
Lucembursko	481	○
Izrael	479	○
Argentina (provincie Buenos Aires)	475	○
Litva	472	▼
Maďarsko	470	▼
Řecko	467	▼
Chile	459	▼
Slovensko	453	▼
Malta	447	▼
Kypr	443	▼

Zdroj: ČŠI

Tabulka: Změny ve výsledcích v přírodovědné gramotnosti mezi roky 2006 a 2015

Zdroj: ČŠI

Mezinárodní šetření

PIACC

- **Mezinárodní výzkum kompetencí dospělých** PIAAC (OECD Programme for the International Assessment of Adult Competencies) je součástí strategie OECD zaměřené na **rozvoj a aktivaci dovedností a jejich efektivní využívání** (OECD Skills Strategy).
- Cílem výzkumu PIAAC bylo zjistit, **co dospělí umějí, jak se dále vzdělávají a jaké dovednosti potřebují** na pracovišti i v běžném životě.
- První vlny výzkumu PIAAC, která proběhla na přelomu roku 2011 a 2012, se zúčastnilo celkem 24 vyspělých zemí, se zhruba ročním zpožděním se do výzkumu zapojilo dalších 9 zemí.
- V rámci výzkumu PIAAC byly zkoumány osoby ve věku 16–65 let prostřednictvím testů a dotazníků. V testech byly hodnoceny **čtenářská a matematická gramotnost a dovednost řešení problémů v prostředí informačních technologií**.

Tabulka: Celková úroveň čtenářské a numerické gramotnosti a dovednosti řešit problémy v prostředí informačních technologií

Tabulka 2.4 Celková úroveň čtenářské a numerické gramotnosti a dovednosti řešit problémy v prostředí informačních technologií

Země	Čtenářské dovednosti (průměrné skóre)	Matematické dovednosti (průměrné skóre)	Řešení problémů v prostředí informačních technologií (% na 2. a 3. úrovni)
Průměr	273	269	34
Anglie/S. Irsko (VB)	272	262	35
Austrálie	280	268	38
Česká republika	274	276	33
Dánsko	271	278	39
Estonsko	276	273	28
Finsko	288	282	42
Francie	262	254	x
Irsko	267	256	25
Itálie	250	247	x
Japonsko	296	288	35
Jižní Korea	273	263	30
Kanada	273	265	37
Kypr	269	265	x
Německo	270	272	36
Nizozemsko	284	280	42
Norsko	278	278	41
Polsko	267	260	19
Rakousko	269	275	32
Slovensko	274	276	26
Spojené státy	270	253	31
Španělsko	252	246	x
Švédsko	279	279	44
Vlámsko (Belgie)	275	280	35

- Významně nad mezinárodním průměrem
- Významně se neliší od mezinárodního průměru
- Významně pod mezinárodním průměrem

Zdroj: DZS